

Szanowni Nauczyciele,

oddajemy w Państwa ręce scenariusz lekcji o niepodległości. W bieżącym (2018) roku przypada 100 rocznica odzyskania przez Polskę państwowości. Z tej okazji zachęcamy do poświęcenia więcej czasu podczas zajęć szkolnych temu tematowi.

Zaproponowany przez nas scenariusz przewidziany jest na 60-90 minut. W zależności od możliwości czasowych i zaangażowania uczniów zachęcamy do rozwijania wątków.

Scenariusz podzielony został na części, informacje dla Państwa, pytania, które powinny zostać zadane pod czas zajęć, sugerowane odpowiedzi, pytania dodatkowe oraz zadania dla uczniów. Oszacowaliśmy również czas jaki powinien zostać poświęcony poszczególnym częściom zajęć.

Pytania do uczniów i odpowiedzi zostały zaznaczone kolorem niebieskim.

Scenariusz zajęć zawiera tematykę ogólną i przeznaczony jest dla wszystkich poziomów klas szkoły podstawowej. Do decyzji pozostawiamy, czy wszystkie części są odpowiednie dla Państwa uczniów.

Życzymy owocnych zajęć.

Z poważaniem,

Biuro Projektu „Dla Niepodległej”

Scenariusz opracowany przez: Sztuczki ze sztuką

Przebieg zajęć

NIEPODLEGŁOŚĆ / 5-10 minut

Zajęcia rozpocznij od informacji, iż w tym roku (2018 r.) przypada setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. Z tego powodu poświęćcie temu tematowi więcej czasu.

Zachęć dzieci do przemyśleń nad tym świętem zadając im pytania:

- Czy słyszeliście o tym święcie?
- Czy wiecie co to jest za święto?
- Kiedy obchodzimy to święto?
 - Święto oczywiście obchodzimy 11 listopada. W tym roku przypada jego setna rocznica. Sto lat temu, w 1918 roku Polska odzyskała Niepodległość.

Następnie wyjaśnij hasło „niepodległość.” Proponujemy zapisać je na tablicy. Możesz podzielić je na dwa hasła „NIEPODLEGŁOŚĆ” i „PODLEGŁOŚĆ”.

- Niepodległość, co to znaczy?
- Czy to znaczy, że nie jesteśmy komuś podlegli? Nie podlegamy komuś, nie jesteśmy od kogoś zależni?
 - Niepodległe państwo, czyli nienależące i niepodlegające nikomu innemu. Co to dokładnie znaczy w kontekście naszego kraju?
 - Sto lat temu Polska odzyskała Niepodległość, znów stała się wolnym krajem, który mógł sam o sobie decydować.
 - A dlaczego musiała odzyskać Niepodległość?
 - Ponieważ przez ponad sto lat nie była wolnym krajem. Zniknęła z mapy Europy. Została podzielona po między inne kraje Prusy, Rosję i Austrię. Polska była wtedy pod zaborami.
 - Mieszkańcy Polski nie mogli sami decydować o swoim losie, byli zależni od innych krajów. Aby lepiej zrozumieć sytuację Polski w tym czasie wykonajmy zadanie.

PRZED ODZYSKANIEM NIEPODLEGŁOŚCI, CZYLI DLACZEGO POLSKA UTRACIŁA NIEPODLEGŁOŚĆ / 10-15 minut

Dlaczego Polska musiała odzyskać niepodległość? Dlaczego przestała być wolnym krajem? Na te pytania spróbujemy odpowiedzieć w drugiej części naszych zajęć.

- Powiedzieliśmy sobie, że Polska nie była wolnym krajem, była pod zaborami. Ale co się dokładnie wydarzyło? Spróbujmy sobie to teraz wyjaśnić.

Na tablicy narysuj oś czasu, a następnie skorzystaj z materiałów „Karty do osi czasu”. Wypisane są tam wydarzenia opisujące rozbiory Polski, pokazujące jak do tego doszło. Proponujemy rozdać dzieciom karty opisujące wydarzenia (można podzielić dzieci na grupy, bądź wybrać tylko kilkoro uczniów). Niech Uczniowie przeczytają je na głos, zastanowią się, które wydarzenie było pierwsze, a które ostatnie, a następnie niech przywieszą je na tablicy (można przyczepić kartki za pomocą magnesu.)

W ten sposób uczniowie będą mogli zobaczyć, iż utrata wolności kraju było długofalowa.

- Sytuacja Polaków podczas zaborów była bardzo trudna. Państwo Polskie jako takie nie istniało, mieszkańcom ziem pod zaborami zabierano kolejne swobody: ograniczano możliwość używania i nauczania języka Polskiego, zmuszano pracy i walki na rzecz zaborców. Wszystkie próby wyzwolenia tłamszono i karano ludzi kolejnymi represjami, by zniechęcić ich do walki o wolność.

Do materiałów i opisów poszczególnych wydarzeń zostały dołączone mapy. Prosimy o ich wykorzystanie. Możecie wspólnie z uczniami porównać powierzchnię zmieniającego się kraju. Omówić ziemie kraju, sprawdzić, które miasta znikają po kolei. Proszę odnaleźć Państwa miasto i zobaczyć pod zaborami, którego kraju się znalazło.

BOHATEROWIE, CZYLI KTO PRZYCZYNIŁ SIĘ DO ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI? **/ 15-20 minut**

Odrodzona Polska ma wielu ojców. Kim byli? Skąd pochodzili? Jakie były ich obowiązki? To hasła przewodnie trzeciej części lekcji.

- Mimo podejmowanych przez Polaków działań, które miały wyzwolić ojczyznę spod niewoli zaborców, skutecznie udało się wywalczyć niepodległość dopiero po I wojnie światowej, czyli w 1918 r. To oznacza, że wolnej Polski nie było na mapie przez blisko 123 lata. Osiągnięcie wolności sto lat temu zawdzięczamy kilku osobom. Poznajmy ich sylwetki.

Osób, które przyczyniły się odzyskania niepodległości przez Polskę było wiele. My wybrałyśmy do umówienia tylko czterech. Jeżeli macie ochotę i możliwości czasowe możecie dodać kolejne postacie wybrane przez siebie.

Proponujemy wykonanie z klasą ćwiczenia. Do wykorzystania są materiały „Karta pracy – życiorys” i „Opisy postaci do kart pracy”.

Podziel klasę na 4 grupy. Każdej grupie przydziel jedną postać, którą będą się zajmowali. Powinni otrzymać jej życiorys. Następnie każde dziecko w grupie otrzymuje do wypełnienia kartę pracy dotyczącą jednej z czterech postaci. Po przeczytaniu tekstów dotyczących danej postaci, uczniowie mają wypisać najważniejsze informacje: imię i nazwisko ich bohatera, lata życia, najważniejsze fakty z ich życia i ich rolę w odzyskaniu niepodległości.

Następnie wybierz po jednym dziecku z każdej grupy, które reszcie klasy zaprezentuje swoją postać. W ramach możliwości czasowych wszyscy uczniowie powinni wypisać w zeszycie najważniejsze informacje dotyczące kolejnych postaci. Tak, aby każdy uczeń miał metryczkę 4 bohaterów.

Zadanie to jest odpowiednie dla uczniów klas 4-8, w klasach nauczania początkowego proponujemy, aby wybrać z klasy 4 osoby, które będą przedstawiały daną postać i z pomocą nauczyciela przeczytają reszcie klasy opis danej osoby.

DROGA DO NIEPODLEGŁOŚCI / 15-20 minut

W pierwszych trzech częściach zajęć poznaliśmy hasło niepodległość, dowiedzieliśmy się, dlaczego Polska przestała być wolnym krajem, kto przyczynił się do odzyskania niepodległości. Czas na część czwartą czyli jak to się stało, że Polska odzyskała swoje ziemie i na nowo stała się niepodległym krajem?

- Poznaliśmy już postacie, które wzięły udział w walce o niepodległości Polski, wiemy także dlaczego Polska zniknęła z mapy. Teraz czas, byśmy dowiedzieli się jak dokładnie wyglądała droga do wolności Polaków.
- Jak myślicie, czy to była łatwa droga?
- Dużo czasu to zajęło?
- Czy to było proste zadanie?
- Czy dużo rzeczy musiało się wydarzyć, aby przywrócić Polskę jako wolny kraj na mapę świata?
- Można śmiało powiedzieć, że była to długa i trudna droga, ale bardzo pozytywna w swoich skutkach. Dowiedzmy się, jak do tego doszło.

Jeśli zajęcia odbywają się w klasach starszych, spróbuj sprowokować uczniów do dyskusji. Poproś ich o wymienienie ich zdaniem przyczyn odzyskania niepodległości. Co ich zdaniem musiało się wydarzyć, aby do tego doszło. Nie koniecznie muszą tutaj korzystać ze swojej wiedzy historycznej. Po prostu niech pomyślą nad tym, co mogło się wydarzyć. Wiedzę zdobędą za chwilę.

Do wykonania tej części wykorzystaj załącznik pn. „Karty pracy kalendarium”. Możecie także wykorzystać stworzoną już oś czasu. Przygotowałyśmy kalendarium. Wydarzenia opisane są po kolei. Możecie je rozciąć, razem z uczniami odczytać, ułożyć w odpowiedniej kolejności i przyczepić do tablicy. Stworzycie w ten sposób całość wydarzeń od utraty kraju po odzyskanie niepodległości.

PODSUMOWANIE / 5-10 minut

Podsumuj zajęcia. Proponujemy, abyś wspólnie z uczniami wypisał najważniejsze informacje, daty, nazwiska poznane podczas zajęć. Można to zrobić w formie quizu. A może wszystkie materiały przyczepicie na tablicę? Tak, aby wisiały przez jakiś czas i aby uczniowie mogli wracać do tych materiałów?

ZAKOŃCZENIE / 20 minut

Na zakończenie zajęć proponujemy wykonanie kolażu o temacie niepodległości. Niech każdy uczeń wykona swoją pracę związaną z niepodległością, umieści na niej elementy związane z Polską, jej symbole czy może bohaterów wymienionych podczas zajęć.

Do wykonania pracy można wykorzystać: gazety, papiery kolorowe, krepinę, plastelinę, taśmy kolorowe, kredki.

Zadanie można wykonać w szkole, albo zadać uczniom jako pracę domową.